

УДК 376-056.2/.3(458.2)«2000/2005»

Анна Вербенець

ORCID iD 0000-0003-0012-6343

аспірантка кафедри педагогіки,
Криворізький державний педагогічний університет,
пр-т Гагаріна, 54, 50086 м. Кривий Ріг, Україна
verbenetsanna@gmail.com

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ У РЕСПУБЛІЦІ МАЛЬТА (2000-2005 рр.)

У статті описано процес формування моделі інклюзивної освіти у Республіці Мальта (2000-2005 рр.). Здійснено аналіз законодавчо-правової бази Республіки Мальта щодо інклюзивної освіти, а саме Закону про рівні можливості (Equal Opportunities Act), Охарактеризовано діяльність робочих експертних груп («Moderating Panel»), створених при Міністерстві освіти Республіки Мальта, для вивчення стану та перспектив розвитку інклюзивної та спеціальної освіти. Проаналізовано діяльність моніторингових робочих груп, які були основою й визначальними орієнтирами розгортання процесів формування нової моделі інклюзивної освіти в Республіці Мальта. Здійснено аналіз принципів освіти, висвітлених у трьох статтях Декларації принципів Конституції Республіки Мальта.

Ключові слова: інклюзивна освіта; модель інклюзивної освіти; особи з обмеженими можливостями здоров'я; Республіка Мальта.

Вступ. Актуальність проблем, що стосуються формування і впровадження моделей інклюзивної освіти, є домінантною у будь-яких часових рамках. Зусилля громадськості й органів влади кожної країни об'єднуються задля створення найбільш оптимальних умов інтеграції осіб з обмеженими можливостями в усі сфери життєдіяльності; сприяння реалізації їх прав та забезпечення медичної, фізичної, психологічної, соціальної реабілітації. Процес становлення та розвитку інклюзивної освіти в різних країнах світу детермінується політичними, економічними та соціально-культурними впливами, які, у свою чергу, окреслюють особливості концепцій і моделей розвитку потенціалу осіб з різними формами порушень, визначають зміст стратегій постійного пошуку ефективних способів допомоги означеній групі людей у подоланні різноманітних бар'єрів і труднощів.

Ретроспективний аналіз основних підходів до навчання дітей з особливими потребами в історії педагогічної думки дав змогу з'ясувати, що процеси створення концепцій і моделей інклюзивної освіти у різні періоди історичного розвитку суспільства характеризуються специфічними ознаками, які пов'язані зі змістом адміністративних рішень щодо досягнення всебічної інтеграції громадян з обмеженими можливостями у суспільне життя й мірою консолідації представників політичних, громадських, соціальних (освітніх, медичних) структур для здійснення відповідних організаційно-методичних заходів.

Вивчення нової моделі інклюзивної освіти у республіці Мальта присвячені праці таких вчених: А. Аззопарді (A. Azzopardi), П. А. Бартоло

(P. A. Bartolo), Дж. Беззіна (C. Bezzina), Дж. Борга (G. Borg), І. Н. Дено (E. N. Deno), А. М. Каллус (A. M. Callus), Л. Спітері (L. Spiteri), Ч. А. Ферранте (Ch. A. Ferrante).

Важливе місце займає аналіз законодавчо-правової бази, а саме: Закону про рівні можливості (Equal Opportunities Act, 2000), Мадридської декларації (Madrid Declaration, 2002), Декларації принципів (Declaration of Principles) Конституції Республіки Мальта (Constitution of Malta, 1974).

Становленню системи інклюзивної освіти у післявоєнний період сприяло створення у 1945 р. Організації Об'єднаних Націй, за ініціативи якої сформувався передумови створення спеціальних моделей, спрямованих на реалізацію рівних прав дітей з обмеженими можливостями здоров'я у системі освіти та забезпечення прав дітей-інвалідів на отримання якісної і доступної освіти. Пріоритетність ідеології, що люди з обмеженими можливостями здоров'я потребують довготривалого лікування і догляду, спричинило створення та розвиток у країнах Європи медичної моделі роботи з дітьми-інвалідами (1946 р.).

Важливе місце у розгортанні інтеграційних процесів у системі освіти для дітей з особливими належить концепції «нормалізації» (1959-1968 рр.), запропоновану скандинавськими країнами про нормалізацію умов соціального життя для інвалідів відповідно до міжнародного законодавства (Nirje V., 1994, p. 19). Ключові ідеї концепції «нормалізації» були прийняті й додатково опрацьовані в США, Канаді, а потім й у інших країнах.

У 1970 р. американськими ученими розроблено модель «Каскад» – систему соціально-педагогічних

заходів, спрямованих на залучення дітей з обмеженими можливостями, їх навчання та ефективну взаємодію з однолітками в загальному потоці (мейнстрімінг) (Deno E., 1970, p. 230). У 1974 р. представники Союзу осіб з обмеженими можливостями здоров'я (UPIAS) у Великобританії запропонували соціальну модель, орієнтовану на протистояння сегрегації інвалідів. У доповіді Комітету з дослідження ситуації щодо навчання дітей й молодих людей з відхиленнями в розвитку (Великобританія, 1978 р.) були окреслені перспективи моделі інтеграції, яка реалізувалась за такими формами: локальною – наявність спеціальних класів у загальноосвітній школі або розташування спеціальної школи поряд із загальноосвітньою; соціальною – взаємодія дітей з особливими потребами з їх однолітками в позакласній діяльності; функціональною – навчання дітей з особливими потребами в загальноосвітній школі на постійній основі або частково (неповний день чи тиждень) (Ratner F., Sigal N., 2012, p. 165).

Приклади означених моделей впроваджувались й на різних етапах історичної періодизації системи інклюзивної освіти в Республіці Мальта. Так, у період організації спеціального навчання для учнів з особливими потребами (1950-1990 рр.) у Мальті мала місце медична модель, перехід від роздільної системи навчання до освітнього мейнстрімінгу (1990-2000 рр.) характеризувався зміщенням акценту із медичної моделі інвалідності на соціальну.

Основні досягнення попередніх періодів розвитку системи інклюзивної освіти в Республіці Мальта започаткували наступний етап розвитку такої освіти – 2000-2005 рр., що характеризується розробленням «нової моделі» інклюзивної освіти, специфічні особливості формування якої викликають науковий інтерес у контексті дослідження становлення та розвитку системи інклюзивної освіти Республіки Мальта.

Мета статті – охарактеризувати процес формування моделі інклюзивної освіти у Республіці Мальта (2000-2005 рр.).

Основи формування моделі інклюзивної освіти у Республіці Мальта та визначальні орієнтири її практичної реалізації. Процес формування моделі інклюзивної освіти Республіки Мальта (2000-2005 рр.) першочергово здійснювався на основі положень законодавчо-правової бази, що була сформована у попередні періоди розвитку інклюзивної освіти й, систематично оновлюючись, регламентувала її розвиток й становлення.

Аналіз принципів освіти, висвітлених у трьох статтях Декларації принципів (Declaration of Principles) Конституції Республіки Мальта (Constitution of Malta, 1974), засвідчує, що положення розділу «Освіта» викладені узагальнено, без виокремлення відповідних статей про освіту категорії осіб із обмеженими можливостями здоров'я (Ст. 10-11). У розділі «Соціальний захист» (Ст. 17) визначено тезу про осіб з обмеженими можливостями, які ма-

ють право на отримання освіти та професійної підготовки (Constitution of Malta, 2017). Очевидно, що у Конституції Республіки Мальта, питання розвитку потенціалу осіб з різними формами порушень було неконкретизованим, що й зумовило активну діяльність уряду, освітніх установ, громадських організацій, батьків у створенні оптимальних умов для залучення осіб із обмеженими можливостями здоров'я до усіх сфер життєдіяльності ще у період освітнього мейнстрімінгу.

Для досягнення бажаних змін важливим стало об'єднання усіх зацікавлених структур у здійсненні реформ шкільного середовища на основі принципів надії, віри, відданості, індивідуальної і колективної цінності, дотримання яких сприятиме удосконаленню навчального процесу й підвищенню рівня навчальних показників учнів (Bezzina S., 2006, p. 453-465).

Результатом такої спільної діяльності стало прийняття Закону про рівні можливості (Equal Opportunities Act, 2000), у якому щодо питань інклюзивної освіти визначено, що незаконним для органів управління освітою чи навчальних закладів є: проявляти дискримінацію до здобувачів освіти через їх інвалідність або інвалідність членів їх сімей; відмовлятися приймати їх заяву на здобуття освіти; встановлювати власні умови та вимоги до прийняття даної категорії учнівства для здобуття освіти; відмовляти або обмежувати у доступі до освітніх послуг осіб з інвалідністю або виключати їх з навчального закладу, котрий вони відвідують (Malta: Equal Opportunities (Persons with Disability) Act 2000, 2015).

На виконання ключових положень Закону про рівні можливості Міністерським Комітетом з інклюзивної освіти (Ministerial Committee on Inclusive Education) у 2000 р. був розроблений та ухвалений Міністерством освіти Республіки Мальта документ «Політика в галузі інклюзивної освіти для учнів з обмеженими можливостями» (Inclusive Education Policy regarding Students with Disabilities), у якому зазначалось, що виявлення та супровід учнів з особливими потребами здійснюються експертною групою «Statementing Moderating Panel», котра є державною організацією, створеною з метою забезпечення якісної освіти для учнів з обмеженими можливостями. Завданням цієї групи була реалізація освітньої політики щодо даної категорії учнівства, а саме: визначення потреб кожного учня й консультування з питань надання освітніх послуг учням з особливими потребами в системі загальної освіти (Inclusive Education, 2017).

Участь Республіки Мальта у Європейському Конгресі з проблем інвалідності (European Congress on People with a Disability) передбачала дотримання й реалізацію принципів Мадридської декларації (Madrid Declaration, 2002), текст якої в цілому уподібнений до положень Загальної декларації прав людини (Universal Declaration of Human Rights,

1948). Визначальним положенням Мадридської декларації є те, що всі люди є вільними й рівними у своїй гідності та правах. Для досягнення цієї мети, усі спільноти повинні позитивно сприймати відмінності й прагнути до того, щоб інваліди могли мати всі належні права: громадські, соціальні, економічні та культурні, котрі визнано різними міжнародними конвенціями, Договором Європейського Союзу й національними конституціями.

Реалізацію ідей «якісної освіти для всіх», утверджених парламентом Республіки Мальта в 1999 р. у Національній мінімальній навчальній програмі, здійснювала Національна Рада, у структурі якої функціонували фокус-групи, котрі займалися вирішенням актуальних питань інклюзивної освіти й розробленням стратегії виконання завдань Національної мінімальної навчальної програми. Результатом діяльності фокус-груп (представники Департаменту освіти, Університету Мальти, загальноосвітніх шкіл) став опублікований у 2002 р. документ «Створення інклюзивних шкіл» (Creating Inclusive Schools), у якому представлено стратегію практичної реалізації Національної мінімальної навчальної програми, зокрема, за трьома напрямками (Bartolo P. A., et al., 2002, p. 45).

1) культура: створення інклюзивних шкільних культур передбачає просування ідей та систем цінностей, котрі створюють безпечне середовище для всіх учнів, до якого їх приймають, мотивують та співпрацюють із ними;

2) політика: розробка політики інклюзивних шкіл передбачає досягнення чітких цілей для запровадження інклюзії в плани розвитку шкіл та інших керівних принципів в галузі управління, викладання й навчання в загальноосвітніх школах;

3) практика: організація інклюзивної школи потребує дій, котрі відображають інклюзивну шкільну культуру та політику через проведення класних й позакласних заходів з метою заохочення всіх учнів й активізації їх знань та досвіду за межами школи.

Положення законодавчих документів й нормативно-правових актів щодо інклюзивної освіти були основою й визначальними орієнтирами розгортання процесів формування нової моделі інклюзивної освіти у Республіці Мальта, характерною особливістю яких визначаємо консолідацію зусиль уряду й представників соціальних установ у забезпеченні оптимальних умов перебування осіб з обмеженими можливостями здоров'я у громадському, соціальному, освітньому й культурному середовищах.

З метою здійснення моніторингу практичної реалізації існуючих стратегій інклюзивної освіти, у грудні 2004 р. за ініціативи міністра освіти молоді та праці Мальти Л. Галеа, було створено робочу групу для вивчення стану та перспектив розвитку інклюзивної та спеціальної освіти. До складу цієї робочої групи увійшли: державні службовці (координатор з

особливих потреб, представник національної комісії з питань сім'ї, працівники міських рад, представники Міністерства з питань сім'ї та соціальної солідарності); батьки дітей із порушеннями здоров'я; науково-педагогічні працівники Університету Мальти, Мальтійського коледжу мистецтв, наук та технологій, коледжу Святого Альберта Великого, коледжу Святого Алоїзія, учасники проекту «Інклюзивні школи», вчителі початкових та середніх шкіл; представники громадських організацій (Мальтійської Ради з питань інвалідів, Фонду освітніх послуг, Національної Асоціації батьків дітей-інвалідів, Мальтійської Асоціації соціальних працівників, Асоціації глухих о. Гозо (острів Мальтійського архіпелагу), Асоціації приватних шкіл, реабілітаційного центру для осіб з обмеженими можливостями, фонду Еден та ін.) (Spiteri L., et al., 2005, p. 5-6).

Діяльність робочої групи була спрямована на: вивчення питань щодо навчально-методичного забезпечення інклюзивної освіти на різних освітніх рівнях – у системі дошкільної, початкової, середньої та середньо-спеціальної освіти, а також у спеціальних школах на Мальті й о. Гозо; оцінювання результатів виконання завдань інклюзивної освіти відповідними посадовими особами, персоналом й соціальними структурами щодо забезпечення «якісної освіти для всіх»; аналіз стану роботи у спеціальних школах, їх ролі і функцій у освітньому середовищі для учнів з особливими потребами відповідно до національної навчальної програми та політики інклюзивної освіти; дослідження стану людських й фінансових ресурсів, котрі забезпечують розвиток інклюзивної освіти, ефективність їх використання, співвідношення ціни та якості; аналіз способів підвищення рентабельності освітніх послуг.

Результат роботи групи експертів, котрі здійснювали моніторинг за окресленими завданнями, був представлений у звіті про стан та перспективи розвитку інклюзивної та спеціальної освіти (Inclusive and Special Education Review, 2005). Робочою групою було виявлено, що у 2004-2005 н. р. у загальноосвітніх та спеціальних школах було 1785 учнів з особливими потребами (2,57 %). Із них: 1373 особи навчалися у державних школах (1087 – у загальноосвітніх, 286 – у спеціальних; 1,98 % від загальної кількості учнів); 403 учні відвідували церковні школи (0,58 %), 9 учнів навчалися в приватних школах (0,01 %). За результатами моніторингу також виявлено, що лише 3 учнів з обмеженими можливостями здоров'я здобували освіту в **середній школі вищого ступеня**. Дитячі садки відвідували 77 дітей з різними формами порушень (Spiteri L., et al., 2005, p. 13).

Окрім виявлених й представлених у звіті статистичних даних, робочою групою були підготовлені рекомендації й пропозиції до законодавства щодо вдосконалення системи інклюзивної освіти, які й визначили основи формування «нової моделі» інклюзивної освіти у Республіці Мальта.

Різномасштабність актуальних питань, що вимагали розв'язання задля розвитку системи інклюзивної освіти, були з'ясовані робочою групою у процесі консультування із зацікавленими в її удосконаленні фізичними особами і соціальними структурами (громадянами з обмеженими можливостями здоров'я, їхніми сім'ями, вчителями, фахівцями та неурядовими організаціями: громадськими об'єднаннями, благодійними організаціями та ін.). З метою задоволення нагальних потреб повного включення групи людей з особливими потребами в усі сфери життєдіяльності, експертами робочої групи були окреслені рекомендації, що стосувалися вирішення питань про: умови запровадження системи інклюзивної освіти і її впливу на педагогічний процес у загальноосвітніх навчальних закладах; кадрове й навчально-методичне забезпечення; співпрацю між організаціями й у межах школи; психологічну підтримку й фізичну допомогу учням з особливими потребами у вирішенні особливих потреб; роль батьків дітей з особливими потребами; організацію позакласної роботи, подальшу освіту та працевлаштування випускників з особливими потребами тощо.

Пропозиції щодо розв'язання окреслених завдань визначались низкою заходів, виконання яких забезпечувало практичну реалізацію «нової моделі» інклюзивної освіти у Республіці Мальта.

Моніторинг стану та перспектив розвитку інклюзивної та спеціальної освіти, здійснений робочою групою, й представлення рекомендацій і пропозиції щодо впровадження інклюзивної освіти, уможливили розробку нового документу – «Плану перетворення» (Repositioning Plan) щодо системи інклюзивної освіти, а заходи, передбачені у плані, рекомендовано було впроваджувати у Республіці Мальта упродовж наступних 10 років. На ряду із тими завданнями, які були окреслені рекомендаціями й пропозиціями щодо запровадження інклюзивної освіти, планом перетворень передбачалось: проведення огляду дитини при народженні, раннього оцінювання її фізичних, психічних станів й своєчасне складання індивідуалізованої програми дошкільної освіти; створення мультидисциплінарної команди для зарахування осіб з обмеженими можливостями до навчальних закладів; забезпечення та підтримки учнів з особливими потребами задля сприяння поступовому набуттю ними самостійності, ліквідації психологічної та фізичної залежності від інших, усвідомленню необхідності власного внеску в педагогічний процес, розвитку прагнення досягати найвищих результатів у навчанні. Щодо педагогічного персоналу в системі інклюзивної освіти, то у плані заходів було акцентовано на: здійсненні підготовки майбутніх та діючих учителів до розробки індивідуалізованих навчальних планів і їх запровадження; залученні фахівці ресурсних центрів, створених у результаті реструктуризації

спеціальних шкіл, до якісної організації інклюзивного навчання; обов'язковості вищої освіти з кваліфікацією в галузях для спеціалізованих учителів тощо.

Окрім того, розширення функцій інклюзивних координаторів щодо формування інклюзивної культури загальноосвітніх навчальних закладів полягало у визначенні ними напрямів діяльності педагогічного колективу в галузі інклюзивної освіти; забезпеченні міждисциплінарного підходу в реалізації інклюзії; консультуванні шкільної адміністрації, вчителів щодо організації педагогічного процесу на основі інклюзії; забезпеченні психолого-педагогічного супроводу сімей; контроль за ефективним використанням ресурсів; співпрацю із громадськими організаціями та іншими «зовнішніми» партнерами тощо.

У «Плані перетворень» зазначено й про назрілу потребу внесення змін, відповідних сучасному розвитку інклюзивної освіти, до Конституції Мальти (1974 р.) й Закону про освіту (1988 р.), що й зумовило створення постійної комісії з питань інвалідності в парламенті Республіки Мальта з метою імплементації кращого досвіду зарубіжних країн й оновлення законодавчих положень для прогресивного розвитку філософії та практики інклюзивної освіти.

Важливим рішенням, зазначеним у «Плані перетворень» було розроблення моделі партнерства батьків та громадськості (Public-Parent Partnership) з метою об'єднання зусиль сімей, громадських та державних структур для задоволення різноманітних потреб дітей з обмеженими можливостями, реалізації комплексного підходу до забезпечення освітньої та соціальної інклюзії дітей з особливими потребами (Spiteri L., et al., 2005, p. 8-11).

Висновки. Таким чином, процеси формування моделі інклюзивної освіти у Республіці Мальта (2000-2005 рр.) розгортались на основі дотримання вимог діючих законодавчих документів й нормативно-правових актів освітньої галузі, окремі з яких потребували оновлення й змін відносно прогресивного розвитку інклюзивної освіти. Діяльність моніторингових робочих груп упродовж 2004-2005 рр. щодо вивчення стану та перспектив розвитку інклюзивної та спеціальної освіти стала визначальною завдяки узагальненню звіту, розробленню рекомендацій та пропозицій, створенню «Плану перетворень» системи інклюзивної освіти. Усе зазначене вище, уможливило дійти висновку, що розробка «нової моделі» інклюзивної освіти (2000-2005 рр.) передбачала вирішення наступних завдань:

1. Раннє виявлення й включення дітей з ООП в навчальне середовище разом із іншими учнями.
2. Створення умов для гармонійного всебічного розвитку дітей з ООП в системі загальноосвітньої школи.
3. Удосконалення кадрового та методичного забезпечення інклюзивної освіти.

4. Активізація співпраці різних закладів з метою ефективного запровадження інклюзивної освіти.
5. Підвищення обізнаності (правової, психолого-педагогічної тощо) батьків дітей з ООП, регулювання дитячо-батьківських стосунків, залучення батьків до активної участі в прийнятті рішень щодо реалізації інклюзії.
- Перспективами подальшого дослідження є вивчення особливостей моделі інклюзивної освіти у Республіці Мальта (2000-2005 рр.).

Література

1. Ратнер Ф. История становления и развитие идей инклюзивного образования: международный опыт / Ф. Ратнер, Н. Сигал // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики: науч. журн. – Тамбов, 2012. – № 12 (26): в 3-х ч. Ч. II. – С. 162-167.
2. Bezzina C. (2006). Inclusive learning communities: the real challenges facing reform in Malta. *International Journal of Educational Management*, 20(6), 453-465, DOI: <https://doi.org/10.1108/09513540610683702>
3. Constitution of Malta [Electronic resource]. – Access mode: <http://justiceservices.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lom&itemid=8566>
4. Creating Inclusive Schools: Guidelines for the Implementation of the National Curriculum Policy on Inclusive Education / National Curriculum Council Focus Group for Inclusive Education: P. A. Bartolo, Ch. A. Ferrante, A. Azzopardi, et al.; Ministry of Education – Floriana, Malta, 2002. – 85 p.
5. Deno E. N. Special Education as Developmental Capital / E. N. Deno // *Exceptional Children*. – 1970. – № 37. – P. 229-237.
6. Inclusive and Special Education: review report / L. Spiteri, G. Borg, A. M. Callus, et al.; Ministry of Education, Youth and Employment. – Floriana, 2005. – 88 p.
7. Inclusive Education [Electronic resource] // The Ministry for Education and Employment of Malta. – Access mode: https://education.gov.mt/en/education/student-services/Pages/Inclusive_Education/Inclusive-Education.aspx
8. Madrid Declaration (2002), European Congress of People with Disabilities (p. 1, Article 1) [Electronic resource]. – Access mode: [http://democracy.islington.gov.uk/Data/Annual%20Council/200305131930/Agenda/\\$THE%20MADRID%20DECLARATION%20REPORT.doc.pdf](http://democracy.islington.gov.uk/Data/Annual%20Council/200305131930/Agenda/$THE%20MADRID%20DECLARATION%20REPORT.doc.pdf)
9. Malta: Equal Opportunities (Persons with Disability) Act 2000 [Electronic resource] – Retrieved from: <http://www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank//chapt413.pdf>
10. Nirje B. The Normalization Principle and Its Human Management Implications / B. Nirje // *The International Social Role Valorization Journal*. – 1994. – Vol. 1. – № 2. – P. 19-23.

References

1. Ratner, F. Sigal, N. (2012). Istorija stanovlenija i razvitie idej inkljuzivnogo obrazovanija: mezhdunarodnyj opyt. Istoricheskie, filosofskie, politicheskie i juridicheskie nauki, kul'turologija i iskusstvovedenie. Voprosy teorii i praktiki [History of Establishment and Development of the Ideas of Inclusive Education: International Experience. Historical, Philosophical, Political and Legal Sciences, Cultural Studies and Art History. Issues of Theory and Practice]12 (26), II, 162-167. (rus)
2. Bezzina, C. (2006). Inclusive learning communities: the real challenges facing reform in Malta. *International Journal of Educational Management*, 20(6), 453-465. <https://doi.org/10.1108/09513540610683702> (eng).
3. Constitution of Malta. (2017). Available at: <http://justiceservices.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lom&itemid=8566> (eng).
4. Bartolo, P. A., Agius Ferrante, C., Azzopardi, A., Bason, L., Grech, L., & King, M. (2002). Creating inclusive schools: Guidelines for the implementation of the National Curriculum policy on inclusive education, 85 (eng).
5. Deno, E. (1970). Forum: Special Education as Developmental Capital. *Exceptional children*, 37(3), 229-237 (eng).
6. Spiteri, L., Borg, G., Callus, M. A., Cauchi, J., & Sciberras, M. (2005). Inclusive and special education. Ministry of Education, Youth and Employment, 88 (eng).
7. Inclusive Education (2017).The Ministry for Education and Employment of Malta. Available at: https://education.gov.mt/en/education/student-services/Pages/Inclusive_Education/Inclusive-Education.aspx (eng).
8. Madrid Declaration (2002). European Congress of People with Disabilities (p. 1, Article 1). Available at: [http://democracy.islington.gov.uk/Data/Annual%20Council/200305131930/Agenda/\\$THE%20MADRID%20DECLARATION%20REPORT.doc.pdf](http://democracy.islington.gov.uk/Data/Annual%20Council/200305131930/Agenda/$THE%20MADRID%20DECLARATION%20REPORT.doc.pdf) (eng).
9. Malta: Equal Opportunities (Persons with Disability) Act 2000 (2015). Available at: <http://www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank//chapt413.pdf> (eng).

10. Nirje, B. (1994). The Normalization Principle and Its Human Management Implications. The International Social Role Valorization Journal, 1, 2, 19-23 (eng).

ПРОЦЕСС ФОРМИРОВАНИЯ МОДЕЛИ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ МАЛЬТА (2000-2005 гг.)

Вербенец Анна, аспирантка кафедры педагогики, Криворожский Государственный Педагогический Университет, пр-т Гагарина, 54, 50086 г. Кривой Рог, Украина, verbenetsanna@gmail.com

В статье описан процесс формирования модели инклюзивного образования в Республике Мальта (2000-2005 гг.). Осуществлен анализ законодательно-правовой базы Республики Мальта по инклюзивному образованию, а именно Закона о равных возможностях (Equal Opportunities Act), Дана деятельность рабочих экспертных групп («Statementing Moderating Panel»), созданных при Министерстве образования Республики Мальта, для изучения состояния и перспектив развития инклюзивного и специального образования. Проанализирована деятельность мониторинговых рабочих групп, которые были основой и определяющими ориентирами развертывания процессов формирования новой модели инклюзивного образования в Республике Мальта. Осуществлен анализ принципов образования, освещенных в трёх статьях Декларации принципов Конституции Республики Мальта.

Ключевые слова: инклюзивное образование; лица с ограниченными возможностями здоровья; модель инклюзивного образования; Республика Мальта.

MODEL FORMATION PROCESS OF INCLUSIVE EDUCATION IN THE REPUBLIC OF MALTA (2000-2005)

Verbenets Anna, graduate student of the Department of Pedagogy, Kryvyi Rih State Pedagogical University, 54 Naharina Ave, 50086 Kryvyi Rih, Ukraine, verbenetsanna@gmail.com

In the article the process of forming a model of inclusive education in the Republic of Malta (2000–2005) has been outlined. The analysis of the following legislative and regulatory rules of the Republic of Malta on inclusive education has been conducted: Law on Equal Opportunities (Equal Opportunities Act), the activities of the working expert groups have been characterized («Statementing Moderating Panel»), established at the Ministry of Education of the Republic of Malta, to examine the status and prospects for development of inclusive and special education. The activity of monitoring working groups being the basis and definite guidelines of the deployment of the formation of a new model of inclusive education in the Republic of Malta has been analysed. The following aim of the working groups has been stated: the study of issues concerning the teaching of inclusive education at different educational levels – the system of preschool, elementary, middle and secondary-special education and special schools in Malta and Gozo island, as well as the key provisions of the documents represented due to the results of monitoring of inclusive education system (2004–2005). The areas of realization of recommendations and proposals («Repositioning Plan» «Plan change»), the performance of inclusive education system by introducing the practice of the functioning of education systems of «new model» of inclusive education in the Republic of Malta, have been distinguished. The plan called for the development of a partnership model of parents and the public (Public-Parent Partnership) to unite the efforts of family, community and government agencies to meet the diverse necessities of children with disabilities. The analysis of educational principles covered in three articles of the Declaration of Principles of the Constitution of the Republic of Malta has been conducted. The areas of practical realization of strategies of the National Minimum Curriculum have been characterized. It deals with the solution of urgent issues of inclusive education.

Keywords: children with special educational needs; inclusive education; model of inclusive education; Republic of Malta.

Стаття надійшла до редакції 12.04.2107

Прийнято до друку 25.05.2017